विस्तारं बहुषु स्थानेषु तद्युतिर्भाज्या । स्थातकर्मिता समर्मितिरेवं दैर्घ्ये च वेधे च । क्षेत्रफलं वेधगुणं खाते घनहस्तसङ्ख्या स्यात् ॥ उदाहरणम् । भुजवक्रतया दैर्घ्यं दशेशार्ककरैर्मितम् । त्रिषु स्थानेषु षट्पञ्चसप्तहस्ता च विस्तृतिः ॥ यस्य खातस्य वेधोऽपि द्विचतुस्त्रिकरः सखे ! । तत्र खाते कियन्तः स्युर्घनहस्ताः प्रचक्ष्व मे ॥

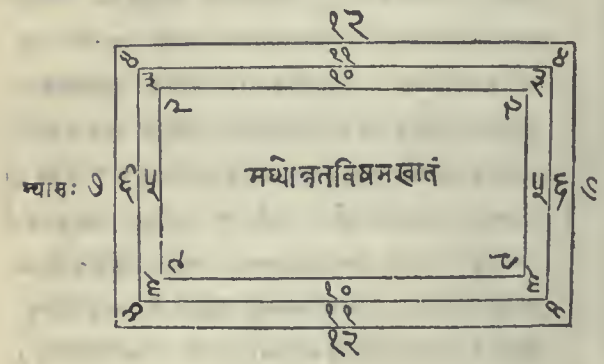

अत्र स मि तकरणेन विस्तारे हस्ताः । ६ । दैर्घ्ये ११ वेधे । ३ ।

तत् क्षेत्रदर्शनम् यथा

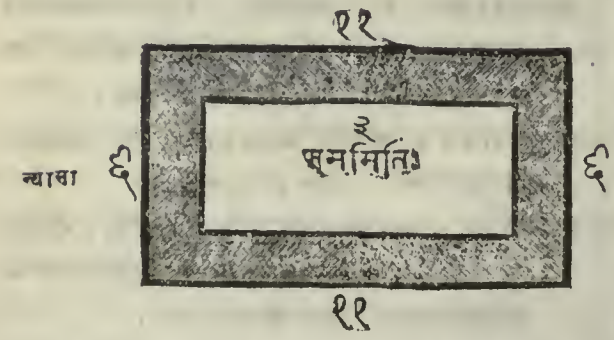

यथोक्तकरणेन लब्धा घनहस्तसङ्ख्या । १९८ ।

खातान्तरे करणसूत्रं सार्द्धवृत्तम् । मुखजतलजतद्युतिजक्षेत्रफलैक्यं हृतं षड्भिः ॥ क्षेत्रफलं समभेतद्वेधगुणं घनफलं स्पष्टम् । समखातफलक्षेत्रं सूचीखाते फलं भवति ॥

उदाहरणम् । मुखं दशद्वादशहस्तात्मकं विस्तारदैर्घ्यन्तु तले तदर्द्धम् । यस्याः सखे ! सप्तकरश्च वेधः का खातसङ्ख्या वद तत्र याथाम् ॥

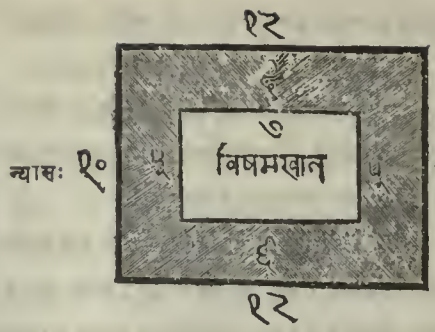

मुखजं क्षेत्रफलम् । १२० । तलजम् । ३० । द्युतिजम् । ८७० । एषामैक्यम् । ४२० ।

षड्भिः । ६ । हृतं जातं समफलम् । ७० । वेध । ७ । हृतं जातं खातफलं घनहस्ताः । ४९० ।

द्वितीयोदाहरणम् । खातेऽथ तिग्मकरतुल्यचतुर्भुजे च किं स्यात् फलं नवमितः किल यत्र वेधः । वृत्ते तथैव दशविस्तृतिपञ्चवेधे सूचीफलं वद तयोश्च पृथक् पृथङ्मे ॥

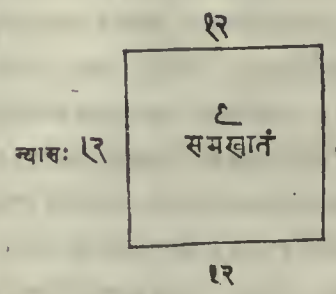

भुजः । १२ । वेधः । ९ जातं यथोक्तकरणेन खातफलं घनहस्ताः । १२९६ । सूचीफलम् । ४२२ ।

वृत्तखातदर्शनाय ।

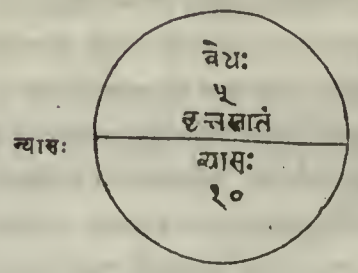

व्यासः । १० । वेधः । ५ । अत्र सूक्ष्मपरिधिः ३९२७/१०५ सूक्ष्मक्षेत्रफलम् ३९२७/५

वेधगुणं जातं सूक्ष्मखातफलं ३९/१०/२७ सूक्ष्मसूचीफलं १२०९/१० यद्वा स्थूलखातफलं २७५०/७ सूचीफलं स्थूलं वा २७५/२१ ।"

कुण्डशब्दे उदा० । २कूपे निघ० । ४खननकर्मणि वि० "खातखुरैर्खड्गभुजां विपश्चे" माघः ।